

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, 01104 Vilnius,
mob. tel. 8 600 38 904, el. p. rastine@tm.lt, <https://tm.lrv.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo
ministerijai

2023-07- Nr.
2023-07-03 Nr. (11.1E-53) STAP-554

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ, KURIŲ SAVININKĖ AR DALININKĖ, TURINTI DAUGIAU NEGU PUSĘ BALSŲ VISUOTINIAME DALININKŲ SUSIRINKIME, YRA VALSTYBĖ AR SAVIVALDYBĖ, VADOVŲ IR JŲ PAVADUOTOJŲ DARBO APMOKĖJIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, pagal kompetenciją įvertinusi derinimui pateiktą [Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė, vadovų ir jų pavaduotojų darbo apmokėjimo įstatymo projektą](#) (toliau – Įstatymo projektas) teikia šias pastabas ir pasiūlymus.

1. Aiškinamajame rašte nurodyta, kad oficialiosios konstitucinės valstybės tarnautojų darbo apmokėjimo doktrinos nuostatos *mutatis mutandis* taikytinos visiems iš valstybės (savivaldybės) biudžeto atlyginimą gaunantiems asmenims (Konstitucinio teismo 2007 m. kovo 20 d. nutarimas), todėl nuspręsta viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė, vadovų darbo apmokėjimą reglamentuoti įstatymu, o ne Vyriausybės nutarimu. Siūlytina įvertinti, ar atsižvelgiant į minėtą Konstitucinio teismo doktriną, neturėtų būti įstatyme nustatytas reguliavimas, nustatantis ne tik atitinkamų viešųjų įstaigų vadovų ir jų pavaduotojų, bet ir kitų tokių viešųjų įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygas. Primintina, kad iš Konstitucijos įstatymų leidėjui kyla pareiga įstatyme nustatyti esmines asmenų, gaunančių atlyginimą iš valstybės (savivaldybės) biudžeto lėšų, darbo apmokėjimo sąlygas, lemiančias jų darbo užmokesčių (kaip antai darbo apmokėjimo sistemą, darbo užmokesčio sudedamąsias dalis, kriterijus, nuo kurių turėtų priklausyti darbo užmokestis, jų įtaką darbo užmokesčiui) (2015 m. rugsėjo 29 d., 2016 m. spalio 27 d. nutarimai).

2. Siūlytina įvertinti, ar neturėtų būti papildyta Įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalis, joje nustatant, kad šis įstatymas taip pat nėra taikomas valstybiniais mokslinių tyrimų institutams, veikiantiems kaip viešosios įstaigos, kadangi Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 72¹ straipsnyje yra reglamentuojamas tokių institutų direktorių, direktorių pavaduotojų darbo apmokėjimo sąlygos ir socialinės garantijos.

3. Vadovaujantis Mokslo ir studijų įstatymo 7 straipsnio 3 dalimi, valstybinė aukštoji mokykla yra viešasis juridinis asmuo, veikiantis kaip viešoji įstaiga, t.y. valstybinė aukštoji mokykla negali būti kitokios teisinės formos, todėl Įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalies 1 punkte žodžiai „kurių teisinė forma – viešoji įstaiga“ mūsų nuomone pertekliniai.

4. Įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalies 2 punkte po žodžių „yra valstybė“ įrašytini žodžiai „ar savivaldybė“.

5. Įstatymo projekto 2 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3 punktuose ir kitur nurodoma, kad tam tikrus sprendimus priima visuotinis dalininkų susirinkimas. Pažymėtina, kad kai viešoji įstaiga turi vienintelį dalininką – valstybę ar savivaldybę, atitinkamus sprendimus priima ne visuotinis dalininkų susirinkimas, bet savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija. Taip, pvz., Įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje, kurioje kalbama apie atitinkamo sprendimo priėmimą, nurodomas tiek visuotinis dalininkų susirinkimas, tiek viešosios įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija. Kartu neaišku, ar tikslingai ar per klaidą visuotinis dalininkų susirinkimas nenurodytas Įstatymo projekto 2 straipsnio 5 dalyje, kurioje nurodomas subjektas, nustatantis viešųjų įstaigų vadovų darbo apmokėjimo sistemą. Siūlytina peržiūrėti Įstatymo projekte vartojamas formuluotes ir jas patikslinti.

6. Įstatymo projekto 2 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodyta, kad naujai įsteigtos viešosios įstaigos vadovui metinės užduotys nustatomos ne vėliau, kaip per 1 mėnesį nuo viešosios įstaigos vadovo priėmimo dienos. Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo projekte nėra siūloma nustatyti per kiek laiko įstaigos vadovui nustatomos metinės užduotys, kai jis priimamas į pareigas į jau veikiančią įstaigą, nėra nustatytas metinių užduočių nustatymo bendras terminas (t.y. visais kitais atvejais), nėra nustatytos išimtys kada metinės užduotys nenustatomos (taip, pvz., Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 14 straipsnio 3 dalyje yra nuostata, kad jeigu biudžetinės įstaigos vadovo darbo biudžetinėje įstaigoje pradžios data yra vėlesnė negu spalio 1 diena, jam metinės užduotys, siektini rezultatai ir jų vertinimo rodikliai einamiesiems kalendoriniams metams nenustatomi). Siūlytina įvertinti, ar nebūtų tikslinga detaliau aprašyti procedūras (kartu ir jų terminus), reglamentuojančias viešosios įstaigos metinių veiklos tikslų rezultatų (rodiklių), viešosios įstaigos vadovo užduočių nustatymą bei vertinimą, kurio pagrindu viešosios įstaigos vadovui nustatoma kintamoji dalis (kaip pvz., nustatyta Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 14 straipsnyje).

7. Įstatymo projekto 2 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad: „Pirmaisiais naujai įsteigtos viešosios įstaigos veiklos finansiniais metais vadovo pareiginė alga nustatoma vadovaujantis šio straipsnio 1 dalies 1 punktu“. Siūlytina įvertinti, ar aptariamoje dalyje neturėtų būti kalbama apie pirmuosius naujai paskirto vadovo veiklos metus (pirmieji įstaigos veiklos metai visais atvejais ir vadovo pirmi metai bus).

8. Įstatymo projekto 2 straipsnio 1 dalies 3 punkte kalbama apie galimybę iš sutaupytų viešosios įstaigos lėšų, skirtų darbo užmokesčiui, skirti premiją. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad viešoji įstaiga nėra valstybės ar savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojas ir gali neturėti išlaidų planavimo pagal programas (darbo užmokesčiui) ar draudimo viršyti darbo užmokesčiui nustatyto fondo ribas. Atsižvelgiant į tai, siūlytina įvertinti, ar ši nuostata bus universali ir pritaikoma visoms viešosioms įstaigoms.

9. Įstatymo projekto 2 straipsnio 5 dalyje siūloma nustatyti, kad viešųjų įstaigų vadovų darbo apmokėjimo sistemoje nustatoma pareiginės algos koeficientų indeksavimo tvarka. Siūlomos nuostatos suponuoja dvigubą indeksavimą (asignavimų darbo užmokesčiui indeksavimą numato Lietuvos Respublikos pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio nustatymo ir asignavimų darbo užmokesčiui perskaičiavimo įstatymas) ir neproporcingą atlyginimų augimą lyginant su kitu valstybiniu sektoriumi. Siūlytina tikslinti.

10. Įstatymo projekto 2 straipsnio 6 dalies 1 sakinyje dubliuoja šio straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatas. Siūlytina 2 straipsnio 6 dalį patikslinti, atsisakant besidubliuojančių nuostatų.

11. Siūlytina patikslinti Įstatymo projekto 2 straipsnio 6 dalies nuostatą, pagal kurią atitinkamą informaciją savininko ar dalininko, turinčio daugumą balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, teises įgyvendinančios įstaigos ir viešoji įstaiga, viešai paskelbia savo interneto svetainėje <...>. Išskirtas žodis „įstaigos“ arba „įstaiga“ nėra tinkamas tuo atveju, kai savivaldybė yra viešosios įstaigos savininkė ar dalininkė (Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 27

straipsnio 2 dalies 9 punkte nustatyta, kad savivaldybės meras, kuris pagal šio įstatymo nuostatas yra savivaldybės vykdomoji institucija, įgyvendina juridinio asmens dalyvio turtines ir neturtines teises bei pareigas ir atlieka kitas pagal įstatymus ir savivaldybės tarybos sprendimus priskirtas savivaldybės juridinių asmenų valdymo funkcijas). Jeigu turima omenyje, kad atitinkama informacija turi būti paskelbta savivaldybės interneto svetainėje, siūlytina taip ir nurodyti.

12. Įstatymo projekto 2 straipsnio 6 dalies antro sakinio ir 7 dalies nuostatų turinys neatitinka šio straipsnio pavadinimo. Siūlytina minėtas nuostatas dėstyti atskirame straipsnyje.

13. Įstatymo projekto 4 straipsnyje siūloma nustatyti, kad visuotinis dalininkų susirinkimas arba viešosios įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija įstatuose nustato, kad įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nurodytas pareiginės algos dydis, 10–20 procentų mažesnis už viešosios įstaigos vadovo pareiginės algos dydį, būtų nustatomas viešosios įstaigos vadovo pavaduotojams. *Kitas viešosios įstaigos vadovo pavaduotojų darbo apmokėjimo sąlygas nustato viešojoje įstaigoje patvirtinta darbo apmokėjimo sistema.* Siūlytina įvertinti, ar, atsižvelgiant į šios išvados 1 punkte nurodytą Konstitucinio teismo doktriną, neturėtų būti įstatyme nustatytos viešųjų įstaigų vadovų pavaduotojų darbo apmokėjimo sąlygos, lemiančios jų darbo užmokestį. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 26 d. nutarime Nr. 598 „Dėl viešųjų įstaigų, kurių savininkė yra valstybė arba kai valstybė turi daugumą balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, vadovų darbo apmokėjimo“ (toliau – Nutarimas), kurio pagrindu parengtas Įstatymo projektas, yra daugiau nuostatų dėl viešųjų įstaigų vadovų pavaduotojų darbo užmokesčio nei kad siūloma nustatyti Įstatymo projekte. Nutarimo 1.7 papunktyje nustatyta, kad visuotinis dalininkų susirinkimas, kai valstybė turi daugumą balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, arba viešosios įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti valstybės institucija, kai viešosios įstaigos savininkas yra valstybė <...> viešosios įstaigos įstatuose nustato, kad šio nutarimo 1.1–1.6 papunkčiuose nurodyti mėnesinės algos pastoviosios dalies ir kintamosios dalies dydžiai, 10–20 procentų mažesni už viešosios įstaigos vadovo mėnesinės algos dydį, būtų nustatomi viešosios įstaigos vadovo pavaduotojams ir kad jiems būtų taikomos šio nutarimo 1.8 papunkčio, 2 ir 4 punktų nuostatos. Nutarimo nuostatose aptariamas premijų, materialinės pašalpos skyrimas bei mokėjimas už dalyvavimą paramos teikimo arba vystomojo bendradarbiavimo projektuose viešųjų įstaigų vadovų pavaduotojams, pasisakoma ne tik dėl pastoviosios dalies dydžio (Įstatymo projekte pastovioji dalis vadinama pareigine alga), bet ir dėl kintamosios dalies dydžio (Įstatymo projekte pasisakoma tik dėl pareiginės algos (pastoviosios dalies) dydžio).

14. Įstatymo projekto 4 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad visuotinis dalininkų susirinkimas arba viešosios įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija įstatuose nustato, kad įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nurodytas pareiginės algos dydis, 10–20 procentų mažesnis už viešosios įstaigos vadovo pareiginės algos dydį, būtų nustatomas viešosios įstaigos vadovo pavaduotojams. Pirma, neaišku kodėl kalbama apie įstatus – „įstatuose nustato“, bet ne apie darbo apmokėjimo sistemą, juk įstatatai darbo apmokėjimo nereglamentuoja (žr. Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 6 straipsnį). Manytume, kad įstatyme turėtų būti nustatyta, kad viešosios įstaigos vadovo pavaduotojams nustatomas 10–20 procentų mažesnis <...> dydis bei apibrėžti kas nustato konkretų taikytiną dydį.

15. Siūlytina tikslinti Įstatymo projekto 6 straipsnio pavadinimą, išbraukiant žodžius „ir kompensacijos“, nes šiame straipsnyje nėra nuostatų, susijusių su kompensacijų mokėjimu.

16. Siekiant užtikrinti teisėtų lūkesčių apsaugą, siūlytina nustatyti, kad viešųjų įstaigų vadovams ir jų pavaduotojams, kurių pareiginė alga (pastovioji dalis) pagal šį įstatymą yra mažesnė, palyginti su iki šio įstatymo įsigaliojimo buvusia nustatyta mėnesinės algos pastoviąja dalimi, iki šio įstatymo įsigaliojimo nustatyta mėnesinės algos pastovioji dalis mokama tol, kol jie eina tas pačias pareigas. Tuo pačiu turėtų būti įvertinamas ir galimas darbo užmokesčio pasikeitimas dėl kintamosios dalies kitokio reglamentavimo, išliekant ne prastesniems veiklos

rezultatams. Kartu atkreiptinas dėmesys į tai, kad baigiamoji nuostata turėtų būti formuluojama įvertinant ir savivaldybių taikytas darbo apmokėjimo sistemas – t. y. tuo atveju jei savivaldybės taikė ir vienanarę darbo apmokėjimo sistemą su fiksuotu darbo užmokesčiu, šio įstatymo pagrindu apskaičiuotas (pastovioji ir kintamoji dalis) ir mokamas darbo užmokestis neturėtų būti mažesnis už buvusį.

17. Pažymėtina, kad Įstatymo projekte nesant jokių baigiamųjų nuostatų dėl šio įstatymo nuostatų taikymo, gali kilti neaiškumų – kada pradėti šį įstatymą taikyti, kokius veiksmus (procedūras) ir kokiais terminais atlikti. Siūlytina papildyti Įstatymo projektą nuostatomis dėl šio įstatymo nuostatų taikymo.

18. Siūlytina įvertinti, ar neturėtų būti keičiamas Lietuvos Respublikos pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio nustatymo ir asignavimų darbo užmokesčiui perskaičiavimo įstatymas, jame nustatant, kad šis įstatymas taikomas apskaičiuojant atitinkamų viešųjų įstaigų vadovų ir jų pavaduotojų darbo užmokestį.

19. Redakcinės ir teisės technikos pastabos rengėjams pateiktos darbo tvarka.

Teisingumo ministrė

Ewelina Dobrowolska